

CHITII SI VENATULU LORU.

(Naturalu-istoricu.)

(Finea.)

Toti acesti Delfinidei domnéza peste tota lumea animale in apa aflatoria; pentru ca pe lenga iutimea loru cea mare, sunt totodata si forte rapareti, incatu insufla grige locuitoriloru marei ori de ce plase si marime; navelindu asupra loru, si inghitiandu prin gutlegiulu loru celu largu de vii. —

Delfinii inse nu sunt aatrensi numai apeloru polari, ci ei conlocuescu si in alte ape pr. in m. mediterana s. a. de unde anticii i-socoteau, ca pre nesce atribute alui Apolone, Venere, si Amore. — Omenii venéza aceste animalu cu tota diliginti'a mai cu séma pentru importarea loru de unsoria, si pre Cacheloti pentru spermaceti si ambra, din cea de'nteiu un Cachelotu dá dupa Scoresby la 10,000 de ponti.

A doua divisiune a Chitiloru proprii cuprinde in sene Chitii balenodei (Bale nodea). Acestia au in locu de dinti nesce lespedi de osu suptiri ascutiti in form'a unor cose, si desu asiediate lenga olalta; din aceste se capeta asia numitulu: Osu de pesce. Gútlegiu loru e cu multu mai stremtu, ca la alti Chiti. La un Chitu de nordu, care avea 18 urme in lungime a osservatu Scoresby diametrulu gutlegiului numai de 2½ degete. La un altu Chitu — Balaena rostrata — de vreo 17 urme de lungu, a aflatu Hunter gutlegiu de 3½ degete largu. Stremtur'a asta a gutlegiului face pe acesti Chiti, ca se se nutrésca numai cu de cele mai mici animalu precum mollusce crustace etc. Unele din aceste animalu s. e. Clio innota cu milionele prin Oceane; asia catu Chitulu, si tiene numai gur'a deschisa, si cu miile i — intra in gura, si le inghite. Ochii loru precum la toti Chitti su forte mici. Afara

din apa vedu tare reu en ei, éra in apa au vedere forte agera, incatu s'a osservatu cumca un Chitu in apa limpede a vediutu pe altulu intr'o distantia de totu mare.

Chitii nu au glasu, dar' resuflatu loru prin deschisurile aruncatorie se pote audi din departare, si stropii, carii ei prin acele deschisuri i-arunca'n susu se vedu de departe, ca un fumu suinduse la cativa coti in susu. — — — Decumva animalele e vatematu atunci arunca ap'a cu sange amestecata, si candu se apropia de morte arunca numai sange. Mai tare sufla Chitii atunci, candu sunt in fuga, candu se inquietéza, seu candu dupa o mai lunga petrecere in apa se radica érași in susu. Ei sufla cam de 4—5 ori intr' unu minutu; petrecu de regula cate 2 minute afara din apa, si cate 15—30 in apa. Fiindca Chitii sunt specifice mai usiori de catu ap'a Oceanului, forte lesne se potu radica pe surfaci'a apei, cu carea ocaziune li se vede partea superioare a capului, precum si o mare parte a spinarei. Coborirea in fundulu apei le vine loru mai cu greutate. Catu de afundu se coboru nu e cunoscutu, se vede inse a nu se cobori la ceva afundime insemnata, decatu numai candu se vatema, atunci se arunca cu o nespusa iutime in adencimea cea mai mare.

Cu tote ca Chitii se socotu a fi nesemitori: totusi s'a osservatu cumca femeiuscele loru arata o mare amore naturale catra fetii sei. Acestia, carii inca nu cunoscu cei periculu, curundu se potu strapunge cu harpun'a, si atunci si areta mum'a loru semtirile sale cele delicate ale amorei firesci, in asia gradu inaltu, incatu prin acea adeseori cade si densa jertfa in man'a venatoriloru; pentru acea venatorii prindu mai anteiu cate un puiu, pentru cá mama-sa mai lesne se le cada in cursa. Ea alérga la puiuulu seu celu ranitu, lu — radica

pe suprafața apei, ca se pota mai usioru resufla, cauta selu scape cu fug'a, și în totu tipulu nesuesce ai fi spre ajutoriu, lu iea subt arepile sale notatorice, și nu lu lasa, pana candu traiesce; atunci e lucru periculosu a se apropia de dens'a, inse tocma atunci dá ocasiune de a fi agredata; din angore pentru perderea fetului seu nu cauta la periclu, ci cu perderea vietiei se arunca printre nemicii sei, și adeseori remane lenga puin, decumca o au nemeritu mai multe arpune.

Scoresby ne povestese urm. istoria, carea tote aceste le'ntaresce: „În Iunie 1841 unulu din arpunarii mei se apuca și arpuneza un puin de Chitu cu sperantia, ca se prinda pe muma sã. Acés'ta iésa de locu pe suprafața apei, se apropia de luntrea arpunariului, apuca puinulu, și cu o iutiela straordinaria și arunca cu elu în fundulu apei; dupa aceea éra se radica, se'ntorce furiosa în tote partile, tienendu o direptiune, séu alt'a, și aretandu cea mai mare angore; asia merge ea mai nainte, pana ce arpunarii o stremtorescu, la urma se apropia unulu din ei, și arunca o arpuna întrens'a, dar acés'ta nu cade, arunca a doua, totu inzedaru, a treia arpuna și avú effectulu seu, și o tienú în locu. Acum nu mai cauta biata se fuga, ci suferi a se apropia și cealalta luntre de dens'a, dela care mai capetandu cateva punsuri de arpuna, preste un'a ora și dede resuflétulu.

Cumu-si nutrescu Chitii fetii sei, pana acum inca nu e deplinu cunoscutu. Gur'a loru nu e'ntocmita spre a sugé, deci se pare cumca nutrirea loru se 'ntempla: dimitindu muma s'a laptele în gura loru, care ei apoi lu 'nghitíescu. Aristotele inca marturisesce cumca a vedíutu curghendu dela o Delfina laptele, ca pre doue canaluri, în gur'a fetiloru ei; și fiindca ugerulu le e acoperitu cu nesce musci de pele grosi, se'ntielege catu de bine potu se stropesca laptele în gur'a fetiloru.

Tempulu coitului e la Chitii nordici ver'a — în mensea lui Iuliu — și femeisce producu dupa osservarea lui Scoresby fetii sei în mensea lui Feurariu, séu Marte. Forte arare ori produce o femella cate doi feti odata. Lungimea unuia de curundu fetatu e dela 10 pana la 14 urme; și nu se departa de mama s'a pana candu nu i-crescu gin-giele, ca se se pota pe sene nutri, ce firesce tine cate un anu și mai multu. Dupa parerea aceluasi Scoresby un Chitu cresce de plinu în 20—25 ani;

ér' cumca ajunge la o vresta adenca (preste 200 ani) e cunoscutu.

Pe pelea Chitiloru se afla adeseori animalculi din plasea Crustacelor, cari se numescu paduchi de Chitu (*Cyamus Ceti*) în multime nespusa; asemine animalculi din plasea Cirrhipedelor (*Rauken-füsler*) dar aceste numai pe acelora pele, cari se afla în emisferiulu mediunare. Chitul e celu mai mare inimicu alu omului; acesta inse domnesce precum preste latele Oceanuri, asia și preste imposantele animalu dintrensulu. Cam de comune se obisnuescu Chitii a caletori dintr'o parte a Oceanelor într'alta, atatu cei din Oceanulu nordicu, catu și din celu mediunare, în catu cu parere de reu au esperiatu unii venatori de Chiti, cumca acele locuri, unde s'au inquietatu, séu le au parasitu cu totulu, séu numai dupa cativa ani s'au re'ntorsu întrensele. — Capitanulu flotei francesci Favorit M. d'Escremont de Mancroix vorbesce în asta privintia, precum urméza:

„În anulu 1843 am intelnitú o multime de Chiti, pe lenga tiermurele mediunare, și nordicu al Islandiei. Mai alesu în lun'a lui Iuliu vineau cu turm'a la tiermure. Aci petreceau pana în lun'a lui Septembrie; dupa aceea plecau catra apusu spre insulele: Tristan, da Cunha, și spre tiermurii Paraguay, și Patagoniei.“

Caus'a desei stramutari a locului e venatulu; și acum de sute de ani nu se mai afla Chiti în m. mediterana, cu tote ca dupa marturisirea scriitoriloru celoru vechi, se scie cumca și acolo au fostu orecandu Chiti. Chitii cei mai menunti erau pe tempulu lui Plutarcu, și a lui Pliniu obieptulu pescariei în marea grecesca. M—i.

SENTINTIE SI CUGETARI.

Fa ceea ce merita respalata, ci nu o cere nici-decumu.

M. Claudius.

Cei invatiati potu petrunde afundu cu judecata loru, totusi esperiinti'a sanatósa ajuta mai multu; pentru aceea este mai bine de celu care a și vedíutu multe.

Camoens.

Între viclenia (astutiã) și prepusu (banuiala) este unu resboiu necontentitu. Numai între credintia și incredere este pace. Acela care invenina (otrávesce) increderea, oh, acela omóra fiintiele viitóre în pantecele mamei loru.

Schiller.

OBSERVATIUNI STATISTICHE
despre cultivatiunea pământului Europei.

Крештереа Вігелор.
(Urmare.)

Ма ка крештереа вігелор ші агрікълтѣра съ потѣ фі маї фолосіторіе, е де лінсъ а цінеа пропорціонеа între amendoе, ші а алеџе локъл каре есте въз пентрѣ зна ші пентрѣ алта. Ънеле пѣрдї але Елвѣдіеї, Саваздіеї, Тіролвалї, Піренеїлорѣ, Јапоніеї с'аѣ алес фѣрте віне пѣта пентрѣ крештереа вігелор, фїнд стерне де тот ші мѣнѣсе пѣсѣеріторіе де агрікълтѣрѣ; дін контрѣ ін Іспанїа, Скодіа ші Ірландїа лѣкрѣ фѣрте реѣ къ свѣтраг дела агрікълтѣрѣ шѣсѣріле челе маї інтісе пѣскѣндѣле сѣ вітеле, ші прін ачѣста фак де агрікълторї сѣнт конспрїншї а еміграре, маї алес ін Скодіа ші Ірландїа.

Ачѣсть ерѣе економїкѣ аз афлат-о економїї ші ін Ънгѣрія, Молдова ші Romania, знде се креск прѣмѣлте віте къ дазна агрікълтѣреї, шѣсѣріле челе лардї ші ферачї але ачестор дерї кіатѣ маї мѣлт ла агрікълтѣрѣ ка ла крештереа вігелор. Ачѣста пѣ деѣе сѣ фїл нїчї одатѣ сїре дазна агрікълтѣреї; знде е пронорціоне дрѣпѣтѣ între amendoе аколо маї віне се вор адопера економїї а меїора соїзріле, декѣт а імѣлді пѣтерѣл вігелор.

Кѣ меїорареа соїзрілор де віте се дікїнг Оландезїї, Елвѣдїї, Ърманиї, маї пре сѣс де тодї інсе Інглезїї; ачештіа тодї спенд сѣте марї не віте стрїне де соїѣ маї възнѣ, ші де алтѣ парте ерѣ се адоперѣ ін тот тїнза а консерѣа вітеле челе възне але сале.

Крештереа вігелор просперѣ віне прін пѣшїзнї патѣралї маї алес ін Рѣсія, Австріа, Іспанїа, ін маї мѣлте Стате але конфедерѣчїнеї џерманїче, маї мѣлт ін Baden ші Віртемберг, апої ін Молдова, Ъѣра romanѣскѣ; дін контрѣ прін мїжлѣче артїфіціалї просперѣ маї верѣос декѣт орї знде аїреа ін Англіа ші ін Італїа де сѣс.

Челе маї де фрѣнте віте domestїче ін Езропа сѣнт: боїї, каїї ші оїле.

Каїї сѣнт де маре імпортандѣ ін фреснепт економїк ші мїлітаре. Аста е кавса пентрѣ каре пѣн атѣта грїџе гѣверніеле Езропеї, маї алес де зн тїпп інкѣче, ка сѣ се імѣлдѣскѣ пѣтерѣл ші сѣ се меїоре соїзл каїлор. Ін Езропа сѣнт асѣзї къ мѣлт маї пѣтерешї каїї декѣт інainte къ доѣе сѣте де апї; аста віне де аколо, кѣм зік економїї, кѣ с'аѣ імѣлдіт маї таре ші е імѣрдітѣ

маї віне авѣдіа пѣвлїкѣ ші прїватѣ, с'аѣ імѣлдіт мїжлѣчеле де комѣнїкѣчїоне ші де траспорт, с'аѣ амплїат агрікълтѣра, с'аѣ інтрѣдѣс остї марї ші ставерї, каре тѣте аѣ лінсъ де каї мѣлді.

Каїї чеї маї възнї дін лѣте сѣнт чеї араѣештії. Соїзріле езропене с'аѣ меїорат къ челе араѣештії ші къ челе де не кѣстеле Берѣерїеї, каре окѣпѣ локъл прїм дѣпѣ челе араѣїче. Каїї чеї маї репѣтадї ін Езропа креск ін Іспанїа, Англіа, ін знеле пѣрдї але Фрѣнчїеї ші але Італїеї, ін Danїмарка, Прѣсія orientале, Полонїа, Галїдіа, Ънгѣрія, Ардѣл ші ін Елвѣдіа.

Боїї сѣнт неаперат пѣчесарї ла агрікълтѣрѣ, ші ін џенере ла тѣтѣ економїа пѣстрѣ, атѣт пентрѣ лѣкрѣл, кѣт ші пентрѣ продѣптеле лор. Боїї чеї маї възнї се афлѣ ін Елвѣдіа, Англіа, Оланда, Ънгѣрія, Danїмарка, Ърманиа, Рѣсія; Рѣсія, Danїмарка, Молдова, Romania речен ін тот апѣл сѣте інсепнате дін еспѣртѣчїоне воїлор.

Сѣ зіче къ Ърманиа аре 42,000,000 капете де вітѣ воѣскѣ, Франчїа тот кам апѣ, Англіа кам 11,000,000, Прѣсія 7,000,000, Австріа 7,500,000. Дѣкѣ ва алѣтѣра чїнеѣа пѣтерїї естїа къ свѣрѣфаџа ачестор дерї, ва ведеа къ Англіа інтрече къ пѣтерѣл воїлор пе орї каре алт стат дін Езропа: де ачї апої ва кѣнѣште ші ачѣеа кѣт фаче кѣлѣтѣра, каре пѣлїеште лїнса пѣшїзнїлор къ алѣтѣ мїжлѣче артїфіціалї. Шї інтр'адевер, пѣ есте алт попор ін Езропа, каре сѣ мїжлѣче атѣта карѣе ка Інглезѣл, сѣ креде къ пентрѣ ачѣеа ар фї апѣ тарї енглезїї. С'а калкѣлат къ Елвѣдїї вої престе тот де зн преџїѣ де 170,000,000 франчї де Елвѣдіа.

Оїле дѣкѣ сѣнт де марѣ фолос ші неаперат пѣчесарїе ла економїа пѣстрѣ де касѣ пентрѣ карѣеа, лѣптеле ші лѣна лор.

Лѣна чеа маї фїнѣ ін Езропа е чеа дін Іспанїа; апої чеа інглезѣ; зрѣмѣѣ чеа дін Ърманиа, Боемїа, Моравїа, Сїлесїа, Сасонїа.

Маї віне де о сѣтѣ де апї ін кѣче тоте гѣверніеле Езропеї ші мѣлді прѣпрїетарї прїѣадї інчеркарѣ къ въз ефепт а-шї меїора тѣртеле інтрѣдѣкѣнд ѣрѣѣчї дін Іспанїа. Ін Англіа, Ърманиа, Францїа, Італїа, Ънгѣрія, Danїмарка, Сѣдїя, Рѣсія сѣнт тѣрме де ої спанїѣле, сѣѣ пѣта меїорате, парте але гѣверніелор, парте але прїѣадїлор. Чел маї маре пѣтер де ої се афлѣ ін Англіа ші ін Рѣсія. Дн Рѣсія зн прѣпрїетарїѣ де мїжлок аре кѣте 50,000 де ої. Мѣлте сѣнт ші ін Франчїа, Ърманиа, Тѣрчїа, Іспанїа, Прѣсія, Австріа. Ін Ардѣл чеї

маї тарї проприетарї де ої свѣт Romanii дин църциле Савинїѣлѣ шї але Брашовѣлѣ.

Вермїи де тѣтасѣ.

Кѣлтѣра вермїлор де тѣтасѣ ла Ромжїи ѣ маї кѣ тотѣл пекѣноскѣтѣ; алтор попорѣ инсе адѣче венїтѣрї фѣрте взне че ѣ дрепт не лжнѣ грїцѣ специале, ма тотѣшї фѣртѣ де остенѣлѣ страордїнарїѣ.

Мѣтаса чеа маї взнѣ ѣ чеа дин Pedemonte, апої чеа дин знеле пѣрдї але Венециѣ, зрїмѣзѣ чеа дин Тоскана шї Сїциліа. Чеа маї мѣлтѣ се фаче ин Италия, взма ин Ломбардіа-Венециа сѣ фаче атѣта кѣтѣ ин тѣтѣ Франчіа шї Испанїа.

Вермїи де тѣтасѣ ѣ пѣтреск кѣ фрнзе де фрѣгарї, дн знеле пѣрдї але Сїциліѣ кѣлегѣ фрнза де дѣеорї ин ан, ин пѣрдїале Неаполѣ шї кѣте де тѣеорї. Фрнзеле прїме свѣт тотдѣзна маї взне пѣтрѣ вермї, пѣтрѣкѣ фрѣгарї-шї пѣрд пѣтереа дѣкѣї деспоїѣ де фрнзѣ маї де мѣлтеорї интрѣшн ан. Европа нѣ се ажнїде кѣ тѣтаса кѣтѣ се продѣче ин интернѣ еї. Се импѣртѣ мѣлтѣ тѣтасѣ асіатїкѣ маї вертос ин Англіа.

Дерегѣторїлор поитрїи, карїи свѣт ин рѣлѣчїне маї де апрѣне кѣ Ромжїи, сѣ кѣвїне ка сѣї indemne кѣ кѣвентѣлѣ а интрѣдѣче кѣлтѣра вермїлор де тѣтасѣ, шї а мѣїорарѣї соїзрїле вїтелор.

Вжпатѣл шї Пескѣрїтѣлѣ.

Кѣ тѣте кѣ ин Европа се импѣдїнѣзѣ вестїеле сѣлватїче крескѣнд кѣлтѣра; тотѣшї вжпатѣл окнѣ шї пѣтреште дѣкѣ мѣлте персѣне, знеле стате траг венїтѣрї взне дин вжпат. Рѣсіа вїнде ин тот авѣл пѣї де 5,000,000 рѣлѣ. — Пескѣрїтѣлѣ ин апеле челе дѣлчї дѣкѣ нѣ ѣ де пѣдїлѣ инсемпѣтате пѣтрѣ знеле стате европене, ма пескѣрїтѣлѣ де маре ѣ кѣ мѣлт маї импѣртанте, нѣ взма пѣтрѣкѣ дѣ пѣтремѣнт шї окнѣчїзне ла пѣнѣтерате персѣне, ма ин спечїе пѣтрѣкѣ дѣ Стателор тарїтїме тѣрїнарї вїне депрїшї шї тарї. Кѣтѣ тречере аѣ Пїлодїи, шї тарїнарїи взнї штїѣ вїне пѣгѣцѣторїи чеї че аѣ де а фаче кѣ Indїеле, Амерїка, Австралїа ш. а. шї дѣкѣ шї маї вїне чеї че аѣ а се вате пе маре. Англіа интрече шї ин ачест рат не тѣте алте Стате; дїне локѣл прїм интре пѣтерїле дин лѣме.

Пескѣрїтѣлѣ чел маре сѣ фаче инсе де сочїетѣдї (compagnie), нѣ де прївадї; пѣдїнї прївадї свѣт ин старе а кострѣї о пѣе, шї а о имѣрѣка кѣ тѣте челе де лїнсѣ, шї карїи ар шї пѣтеа нѣ-шї перїкаїгѣ сїнгрїї капїтарїѣлѣ, ма се инсѣдѣск маї мѣадї, кѣ дѣкѣ шї пѣрд нѣ пѣрд тот. Асоціачїїнїле с'аѣ фѣкѣт акѣм мїжлок знїверсале де а се имѣогѣдї. Австрїа шї Цѣрманїа мерїдїонале скѣте

венїт взнїшор дин пескѣрїтѣлѣ Дѣнѣрѣї, Цѣрманїа сѣнтѣмтрїонале дин Елѣа, Рѣсіа дин Волга, Дон, Днїепер, Швециа, Елѣвѣдїа, Рѣсіа, Бѣлѣгїа атѣт дин пѣрїї кѣт шї дин лѣкѣрї. $\frac{1}{5}$ а попорѣчїзнѣї европене се пѣтреште дин пескѣрїтѣлѣ ин маре шї ин апѣ дѣлчї.

Прѣдѣптеле мїнералї.

Ин Цѣрманїа, Бѣлѣгїа шї Трансїлванїа свѣт челе маї пѣтерѣсе вѣї де метал, апої ин Англіа, Франчіа, Швециа, Норѣвѣдїа шї Рѣсіа, ачѣста арѣ вѣїле челе маї мѣлте ин Асіа. Мѣлте металѣ свѣт шї ин мѣнѣдїи Испанїѣї шї Португалїѣї, ма ин цѣрїле ачесте вѣїле де азрѣ шї де арѣнт свѣт тарѣ пѣрѣсїте, пѣтрѣкѣ колонїеле амерїканѣ ин темп индѣлзгнат ле-аѣ дат азр шї арѣнт фѣрте мѣлт. Ин Италия шї Елѣвѣдїа нѣ се скѣте дин вѣї фолосѣл каре с'ар пѣтеа. Ин Тѣрчіа се скѣте фѣрте пѣдїн. Мѣнѣдїи Ромжїи дѣкѣ аѣ металѣ, ма вѣї де метал Ромжїиа н'арѣ, маї ан ерѣѣ сѣ дескїдѣ вѣї вѣчїнїї дѣдїнокѣло, ма — фїѣ зїс спре опѣреа Цѣреї — патриѣдїи рѣнѣртѣрѣ вїпторїѣ ин Адѣнѣрѣа цѣенерѣре, шї мѣнѣдїи патриѣї скѣпнарѣ пѣнрофанѣдї де оменї. Ин Данїмарка шї Оланда свѣт фѣрте рѣре прѣдѣптеле мїнерарї, чеа дїнтѣї н'арѣ нїчї тѣкар марморѣ комѣнѣ. — Дѣлѣ а калкѣлат кѣ Европа тѣтѣ траѣе венїт не ан дин вѣї ин валѣре де 600,000,000 франчї.

Европа ин попорѣчїзне арѣ мѣлт маї пѣдїн азр дѣкѣт Амерїка. Ардѣлѣлѣ, каре пѣтрѣ азр ѣ Брасїліа Европѣї, нѣ дѣ маї мѣлт де 3000 марче де азр не ан, Бѣлѣгїа 1500 марче, дѣкѣ шї маї пѣдїн дѣ Цѣрманїа шї Швециа. Ин Франчіа, Енглїтерѣ свѣт взма сѣмне де вѣї де азр; Рѣсіа траѣе дин Сїверїа ла 3000 марче, ин анїї де кѣрѣнд дѣкѣ шї маї вїне; цѣра азрѣлѣї ѣ Калїфорнїа шї Австралїа мїнеле челе де азр але Калїфорнїѣї леаѣ прѣдїкат Gazeta де алтеорї, нѣ ѣ де лїнсѣ але маї снѣне, маї де лїнсѣ е а овсерѣа пѣтрѣчѣ нѣ скѣде прѣдїѣлѣ азрѣлѣї кѣнд скѣт атѣта мѣлдїме де азр дин вѣїле Калїфорнїѣї шї але Австралїѣї? аста вїне де аколо, кѣ ачест азр пѣн' акѣм а рѣмас не лок ин Калїфорнїа о парте, алѣ ин Енглїтерѣ; дѣкѣ нѣ с'а лѣдїт прїм Европа ка сѣ прѣдѣкѣ скѣдѣреа азрѣлѣї кѣ мѣлдїмеа са. Кѣ тѣте ачесте Белѣдїїлѣ шї Оланда аѣ афлат кѣ кѣле а десмонѣта азрѣлѣ, адекѣ а-л сокѣтї пѣта ка о марѣф комѣне, нѣ ка монѣтѣ, пѣтрѣчка авѣдїеле пѣвлїче шї прївѣте сѣ нѣ фїѣ еспѣте ла флѣнтѣчїзнї пѣнчѣтате, шї сѣ нѣ скѣдѣ аша рѣпѣде кѣт се мѣлѣште маса азрѣлѣї, каре се пѣтїе ин цѣр-

кълчѣне. Къ месѣра ачѣста аѣ маѣ врѣт дѣкъ а impedeка шѣ еширеа ардѣнтѣлѣ дѣн дѣръ, фѣндѣкъ ардѣнтѣлѣ маѣ алес Оландеѣлор ѣ фѣрте де лѣнѣ съ пентрѣ котерчѣлѣ in Kina, фѣндѣкъ Kineziѣ нѣ врѣѣ съ примѣскѣ декѣт монетѣ де ардѣнт.

Европа аре маѣ мѣлѣ ардѣнт декѣт аѣр, тот п'аре атѣт ка Амерѣка. Бѣлѣ челе маѣ вѣне де ардѣнт сѣнт in Цѣрманѣя шѣ Бѣгѣрѣя; але Цѣрманѣя даѣ 150,000 марче не ан, але Бѣгѣрѣя 100,000. Дѣпѣ ачесте вѣне Ардѣлѣл.

Аратѣ се скѣте in Европа 400,000 чентенарѣ не ан, дѣнѣре карѣ 200,000 вѣн не Англія, 80,000 не Рѣсѣя, 54,000 не Пѣрсѣя шѣ Сведѣя. Имѣлѣреа стрателор ферате шѣ а машинелор а имѣлѣт шѣ продѣнтѣлѣ аратѣл.

Фер Европа аре фѣрте мѣлѣ, нѣ нѣта пентрѣ индѣпензеле сале, чѣ шѣ пентрѣ еспѣртѣчѣне. Англія дѣ маѣ мѣлѣ тѣкарѣкѣ ферѣлѣ енглѣз нѣ ѣ де каретате партеколаре. Ферѣлѣ Англіѣя ѣ элементѣлѣ чел маѣ де фрѣнте а превалендѣя сале економѣче, пентрѣкѣ авѣнд фѣрте мѣлѣ пѣте фаче мѣлѣе макѣне шѣ страте ферате. Кѣ авѣнданѣа ферѣлѣ дѣпѣ Англія врѣмѣзѣ, Франчѣя, Цѣрманѣя, Рѣсѣя, Сведѣя, Норвеѣя, апоѣ вѣне Бѣгѣрѣя, Ардѣлѣл, Галѣя, Бѣковѣна, Италія, Испанѣя, Белѣѣлѣл.

Европа скѣте не ан 13,000,000 чентенарѣ де фер, де ачѣ вѣн не Англія 5,000,000, не Франчѣя 3, не Рѣсѣя 2 $\frac{1}{2}$ милѣонѣ, не Сведѣя кѣ Норвеѣя, шѣ Австрѣя кам кѣте зп милѣоне шѣ жѣметате, челе лалѣе дерѣ скот маѣ нѣдѣн. Сведѣя, Стѣрѣя, Ломбардѣя даѣ ферѣлѣ чел маѣ вѣн, рѣнѣнт ѣ шѣ ферѣлѣ дѣн инѣлѣ Елѣ шѣ де Натѣр.

Деспре индѣстрия манѣфантрѣче а Европѣя.

Стареа ардѣлор шѣ а манѣфантрѣлор знеѣ дерѣ дѣнѣде маре парте дела клѣмѣ, дела каретатеа шѣ копѣя продѣнтелор прѣме, дела датѣнеле локѣиторѣлор дерѣ шѣ дела леѣиле еѣ економѣче. Индѣстрия Европѣялор астѣлѣ ѣ мѣлѣ маѣ инѣнѣ шѣ маѣ мѣѣоратѣ ка инѣнѣте кѣ 150 де анѣ; де знде вѣне ачѣста? вѣне де аколо, кѣ Европѣялѣ с'аѣ шѣтѣлѣ фолосѣ кѣ шѣтѣнѣделе фѣсѣче шѣ математѣче; апоѣ аѣ фѣндат колонѣя in челе лалѣе пѣрдѣ але лѣмѣя; дела колонѣеле ачесте адѣк in Европа о мѣлѣдѣме де матерѣя прѣме, каре ле манѣфак in Европа шѣ апоѣ ѣрѣ ле трѣмет in колонѣя, знде аѣ грѣчере фортѣ секѣрѣ шѣ предѣлѣрѣ вѣне. Афарѣ де ачесте европѣялѣ се шѣтѣлѣ инѣткѣмѣ маѣ вѣне дѣпѣ плѣкѣрѣле, комодѣлѣ шѣ плѣчѣрѣле ѣменѣлор, декѣт локѣиторѣя челоралалѣе пѣрдѣл.

Манѣфантрѣеле инѣлоресѣл, вѣне кѣ in градѣ дѣ-

верѣ, in Англія, Франчѣя, Белѣѣлѣ, Цѣрманѣя, Елѣвѣдѣя шѣ in зпеле пѣрдѣ але Италіѣя; чѣѣ дѣнтѣлѣ in манѣфантрѣя сѣнт inсе Англіѣя, Белѣѣлѣ Франчѣя, ма Англіѣя i инѣрек не тодѣ. Чѣ ажѣтѣ инѣндѣреа шѣ перѣфенчѣнментѣлѣ индѣстриѣя манѣфантрѣче in Англія? ѣкѣ чѣ: нѣсѣчѣнеа дерѣя инѣтрѣ але ла апѣсѣлѣ Европѣя, колонѣеле сале челе мѣлѣе каре ле аре in пѣрдѣ дѣферѣндѣ але глобѣлѣлѣ пѣтѣжѣнтеск, мѣлѣдѣмеа ферѣлѣ шѣ а кѣрѣвѣнелѣлѣ, каре се чер ла констрѣрѣеа шѣ мѣнѣареа машинелор, шѣ пѣдѣна ферачѣтате а пѣтѣжѣнтѣлѣ каре-ѣ констрѣнѣе не енглѣзѣ а продѣче манѣфантрѣе мѣлѣе ка съ аѣвѣлѣ чѣе адѣче вѣкѣте in цѣра лор дѣнѣтр'алѣе дерѣл.

Индѣстрия манѣфантрѣче стѣ не град маѣ де жосѣ in Испанѣя, Портѣгалѣя, Далѣмѣя, Сардѣнѣя, Сѣлѣлѣя, Галѣя, Полонѣя, in пѣрдѣле де т. нѣпѣте шѣ де ресѣрѣт але Европѣя рѣсѣнтѣ шѣ тѣрчѣнтѣлѣ.

Чѣ мѣжлѣче аѣ адоперат Стателе европѣе пентрѣ инѣнѣтареа индѣстриѣя манѣфантрѣче?

Мѣжлѣчеле шѣ проведѣментеле челе маѣ де фрѣнте, каре ле-аѣ адоперат Европѣялѣ спре а инѣнѣтареа индѣстрия манѣфантрѣче, сѣнт зрѣнтѣѣѣрѣеле:

I. Бѣеле Стате аѣ опрѣт де тот ка съ нѣ се адѣкѣ нѣчѣ о манѣфантрѣя дѣнѣтр'алѣ Стат стрѣял, месѣра аста се нѣменѣте де полѣтѣчѣ сѣстемѣ проѣвѣтѣвѣ: алѣе стате н'аѣ опрѣт де тот импорѣтареа манѣфантрѣелор стрѣяне, чѣ нѣта а маѣ лѣмѣтат-о, аѣ опрѣт адѣкѣ ка зпеле манѣфантрѣя съ нѣ се инѣродѣкѣ де лок, кѣт есте п. е. тѣвѣкѣлѣ, правѣлѣ де нѣнѣкѣ, сѣѣ съ се инѣродѣкѣ нѣта не лѣжѣгѣ о даре маѣ маре о маѣ мѣкѣ — ачѣстѣ месѣрѣ о нѣтеск полѣтѣчѣ сѣстемѣ протѣнтѣѣрѣлѣ in спѣчѣе, кѣ тѣте кѣ сѣстемѣ проѣвѣтѣвѣ дѣкѣ есте протѣнтѣѣрѣлѣ, фѣндѣкѣ протѣче сѣѣ апѣрѣ индѣстрия нѣчѣнѣале in конѣтра челея стрѣяне. Полѣтѣчѣя де сѣстемѣ протѣнтѣѣрѣлѣ кѣцѣетѣ аша: дѣкѣ вом лѣсѣ ка съ инѣтре in цѣра нѣстрѣ манѣфантрѣя дѣнѣтр'алѣе дерѣ, знде сѣнт фаврѣче маѣ мѣлѣе, каре даѣ марѣ де каретате маѣ вѣнѣ шѣ маѣ еѣтѣнѣлѣ, атѣнѣчѣ фаврѣчеле нѣстрѣе нѣ вор пѣтеа дѣнеа конкѣрѣндѣ кѣ фаврѣчеле стрѣяне, попорѣлѣ нѣстрѣе ва кѣтѣпера марѣ стрѣялѣ шѣ маѣ вѣнѣ шѣ маѣ еѣтѣнѣлѣ, прѣн зрѣтаре фаврѣчеле нѣстрѣе вор кѣдеа, нѣ вом аѣеа знде се не аѣеѣзѣтѣ капѣталеле кѣ довѣндѣлѣ, ванѣя нѣстрѣя вор мерѣе in дерѣ стрѣяне пентрѣ нѣтрѣале каре ле вом кѣтѣлѣра де аколо, тот ла стрѣялѣ вор мерѣе шѣ матерѣеле нѣстрѣе прѣме (инѣл, кѣпѣна, лѣла ш. а.) шѣ дѣкѣ кѣ предѣлѣрѣя сѣѣзѣте ка апоѣ се ле кѣтѣлѣрѣт ѣрѣ дела

ѳи кь прѳдѳри маї редикате: ашадар, зїк еї, съ нѳ лѳьѳм ка се интре ин дѳра нѳстрѳ манѳфантрї стрѳїне тѳкар пѳлѳ кѳнд не vom адѳче фаврїчеле ла старе ка съ потѳ дїнеа конкѳрїндѳ кѳ фаврїчеле стрѳїне; съ прѳдѳчѳм ин дѳра нѳстрѳ нї матерїеле прїне нї манѳфантрѳреле де каре авѳм лїпсѳ, нї съ не тѳлѳдѳтїм кѳ челе че креск нї се пот прѳдѳче нї манѳфаче ин пѳментѳл нѳстрѳ, кѳ аша вор рѳмѳнеа нї ванїї ин дѳрѳ, вор черкѳла интре нѳї спре фолосѳл нѳстрѳ нї нѳ vom ѳї трївѳтарї стрѳїнілор.

Економїстїї се дїспнѳтъ демѳлѳт асѳїре честѳї сїстѳме. Есѳмплѳл прїм ла аѳ дат Венѳдїанїї, ла а рѳмат Англїа, Франчїа, Рѳсїа, Австрїа нї тоге челедлатѳе Стате европѳне маї тѳлѳт о маї пѳдїн. Англїа инсе, кѳм ам овсерват нї маї наїнте, а интрѳдѳс ин анїї маї де кѳрѳнд сїстѳма скїмѳлѳ лїбер, каре ласѳ лїберѳ инѳвртареа манѳфантрѳрелор стрѳїне ин Англїа, пѳнтрѳкѳ енглѳзїї нї аѳ адѳс индѳстрїа лор ла вн град атѳт де иналт кѳт нѳ се тем де конкѳрїнда манѳфантрѳрелор стрѳїне пѳчї ин пїаделе де акасѳ пѳчї ин челе стрѳїне.

II. Дѳлѳъче аѳ венїт одатѳ ла конвїндѳре, кѳткѳ ар ѳї дамнѳсъ лїбертатеа чеа авсолѳтъ де комѳрчїї ин импрежѳрїале де асѳъзї, Цѳрмѳнїї дїн Рѳсїа аѳ ѳвндат о сочїетате, каре ѳ комсѳсъ дїн чеї маї де ѳрѳнте четѳдїанїї; сконѳл сочїетѳдїї ѳ а прївѳлїа ка съ се дѳкѳ интрѳ тплїнїре тѳте лецїале; каре опреск манѳфантрѳреле стрѳїне: содїї тодїї с'аѳ овлегат а нѳ фаче ѳс де пѳчї о тарѳѳ стрѳїнѳ, нї а конлѳвра ин тот тїпѳла ка съ кѳнїтїѳе трѳчѳре нѳмаї тѳрѳїлор содїлор сеї. Преа адевер, инѳрїкомѳт мїжлок де а инвїнтаре нї де а прѳтеѳе индѳстрїа нацїонале вїн кѳнтра челеї стрѳїне, ма опрїреа ачѳста авсолѳтъ ин рѳгѳлѳ о воеск нѳма фаврїкандїї, мѳштерїї; маселе попѳрелор маї тѳре дѳреск лїбертатеа индѳстрїеї. Бнѳгрїї дїкѳ аѳ инчеркат маї ан а редїка индѳстрїа пѳчїзнале, ма с'а афлат кѳ ла атаре скон се чере маї тѳлѳтъ пѳтере морале пѳчїзнале декѳт лецїї оупрїтѳрїе, вїне кѳ нїчї ѳѳѳнтѳл ачѳстора дїкѳ нѳ се пѳте пѳгаре. Пѳте кѳ дїнтрѳ попѳреле челе маї нїчї нѳма ин Сасїї дїн Ардѳл се афлѳ атѳта пѳтере морале пѳчїзнале ка не лѳнѳгѳ прївїлеѳїе вѳне съ потѳ свѳдїнеа индѳстрїа манѳфантрїче ин грѳмїлѳ сеї ин кѳре де сѳте де анї; нѳма талантѳл ѳїлор лѳї Ісраїл кѳ знїзнае лор чеа пѳчїзнале се маї пѳте дїнеа ин ѳрѳнѳтеа комѳрчїлѳлї ѳѳрѳ де прївїлеѳїе; съ не мїлѳнѳтм де знїзнае ачѳстѳї пѳ-

чїзнї талантѳсе, нї съ контїнѳѳтм а черка мїжлочеле индѳстрїеї манѳфантрїче.

III. Бнѳл дїнтрѳ мїжлочеле челе маї адѳнѳте сїре инвїнтареа индѳстрїеї манѳфантрїче сѳнѳт машїнеле, кѳ машїнеле се крѳдѳ темпѳл, спѳселе нї адеѳѳорї адѳк прѳдѳнѳте маї вѳне; ма спѳрїїнда аѳ арѳгѳт кѳ машїнеле нѳма аколо сѳнѳт фолосїтѳрїе оменїмеї, вѳде лїпсѳск мѳлї лѳкрѳтѳрїе, дїн ѳнтрѳ елеї сѳнѳт чеї маї тарї дѳстанї аколо, вѳде ераѳ инвѳдадї оменїї маї наїнте а нї кѳнїтїга мїжлочеле вїедеї кѳ лѳкрѳл мѳлїлор ин фаврїче. Де кѳнд с'аѳ интрѳдѳс машїнеле ин лѳкѳл мѳлїлор оменїшїї, де атѳнчї аѳ рѳмас ѳѳрѳ де лѳкрѳ нї пѳрїтѳрї де ѳѳме мїлїонї. Пѳте пѳрѳвї де есѳмплѳ Англїѳѳѳѳѳ, еа пѳте прѳдѳче тарѳѳ тѳлѳтъ нї маї ѳѳтїнѳ кѳ машїнеле сале челе тѳлѳте, ма акѳм де тѳлѳт аѳ инчѳпѳт а кѳнѳшѳте оменїї, кѳ машїнеле с'аѳ имѳлѳдїт прѳсте мѳсѳрѳ нї с'а пѳрѳѳѳпчїзнат преа тѳре арѳгеа де а рѳнї лѳкрѳл оменїлор нї мїжлочеле вїедеї. Авѳѳѳл машїнелор а авѳт инѳлѳїндѳ рѳа нї ин вѳеле дѳрї контїнѳнталї, п. е. ин Елѳвѳдїа, Сїлесїа, Белѳдїї нї Сасѳнїа, вѳде имѳвогѳдїрѳ не пѳдїнї интрѳпрїнѳзѳтѳрї нї сѳрѳѳїрѳ не атѳдїа оупѳрарї лѳжнѳлѳ лѳкрѳл. Кѳ тѳте ачѳсте ѳѳѳл машїнелор аѳ ажѳнс а ѳї о пѳчѳсїтате пѳнтрѳ пѳчїзнїле каре аѳ де а се лѳпѳта кѳ конкѳрїнда стрѳїнѳ, маї алѳс ин пїаделе еѳтере, алтїнѳтрѳ тот фолосѳл с'ар мѳѳта не парѳеа пѳчїзнѳї каре адопѳрѳ машїнеле ин конѳтра челеї че лѳкрѳ нѳма кѳ мѳлїле.

IV. Бнѳле дѳрї ѳїтѳѳсе пѳнтрѳ манѳфантрѳреле лор аѳ интрѳдѳс ѳѳїдїѳе де инспѳнчїзнѳ пѳнтрѳ инвїнтареа индѳстрїеї манѳфантрїче. Дѳтѳрїа еѳтор ѳѳїдїѳе ѳ де а есамїна тѳте прѳдѳнѳтеле инвїнтаре де че с'ар еѳпѳрѳта ин дѳрї стрѳїне; кѳ ачѳст тїп се импѳдекѳ алѳтерѳчїзнае нї скїтѳварѳеа тарѳѳелор, нї лїсе консерѳѳ прѳдїѳл нї рѳнѳтеле антїк. ѳѳїдїѳе де ачѳсте с'а интрѳдѳс ин вѳеле пѳрѳдї алѳ Цѳрмѳнїеї, маї алѳс пѳнтрѳ фаврїкателе де инѳ мїѳде лѳпѳлѳ. Ин Цѳенеѳа еѳте вн ѳѳїдїѳ де инспѳнчїзнѳ пѳнтрѳ свѳдїнѳрѳеа рѳпѳѳѳчїзнѳї фаврїчелор де орїѳрїе нї де цїѳїеле. Ин Сѳвѳдїа тот фаврїкѳтѳрїѳл де ѳѳр ѳ дѳтѳрїѳ а нї сѳмѳна тарѳѳа кѳ тїмѳѳрѳл прѳпрїѳ. Ачѳстѳ тарѳѳ се есамїнѳ ѳѳрѳте кѳ де атерѳнѳтѳл инвїнтаре де еѳпѳрѳтѳчїзнѳ нї нѳ се сѳѳѳѳѳѳѳ ка съ ѳсѳ дїн стѳт дѳкѳ нѳ ѳ де карѳтѳтеа ачѳѳѳа каре аѳ манѳїнѳт пѳѳ'акѳтм де атѳта тѳлѳт крѳдетѳл тарѳѳїлор де ѳѳр свѳѳѳѳѳѳѳ, нї ле-а ѳѳѳѳт нѳме де сѳнѳт черкѳте маї тѳлѳт декѳт тѳрѳїле алѳтор дѳрї.

V. Маї то̀те г̀вєрнїеле шї дерїле инчївї-
рїте де астръзї даѣ прївїлеѣїе (прїватїве патенте)
а̀вторїлор, карїї аѣ ф̀хькт про дескоперїре вер меїо-
рамент ın б̀рекаре пам де ındстрїѣ; прїп ачєста
пе зн т̀жнп детермінат се асекърь дескоперїто-
рїѣлї о меїораторїѣлї есклєсивл ф̀рхнт ал опереї
сале свѣ кондїчїѣне, ка дєкѣ ва трече термінл
префїнт (де 5, 10, 15 . . анї), атъчї сѣ ф̀їѣ де-
торїѣ а ф̀аѣе к̀поскьтѣ п̀влїкьлї дескоперїреа
сєѣ меїорамента к̀ т̀оте партекларїтѣїле селе.
Прївїлеѣїеле ачесте респ̀ндь в̀нелї к̀вїнцїе, п̀лѣ-
дѣтеск ınтересл ınвенторїѣлї, денїтентѣ снїретл
їнвенчїѣлїлор шї ал перфенчїѣнаментлї ındстрїеї,
шї к̀ ачєста т̀лате дескоперїрї се манчїн ın ѣс,
каре алтїнтре аѣ нѣ с̀ар ф̀ї ф̀хькт аѣ нѣ с̀ар ф̀ї
прапекат. Б̀неле г̀вєрнїе, к̀нд є ворва де неште
дескоперїрї де таре фолос пентрѣ то̀дї, п̀лѣгеск
їнвенторїѣлї сѣтє тарї, шї рескѣтнѣрь дескопе-
рїреа ка сѣ се лапедє де прївїлеѣїѣ шї сѣ ф̀акѣ
к̀поскьтѣ п̀влїкьлї дескоперїреа ındатѣ; знїї
франчєз маї ın анїї трекьдї і-аѣ п̀лѣтїт г̀вєрнїѣл
12 тїї де франчї пентрѣка сѣ к̀вїнечє п̀влїкьлї
методѣ де а п̀стра п̀отеле пестє ієрнѣ.

(Ва зрѣа.)

НЕОЛОЖСМЪЛ.

VI.

(Кажтѣ.)

О снїгърѣ овєсєрѣчїѣне маї авєт к̀ карє вом
шї ınкєїа. Лїтѣа ром., не л̀жнѣ то̀тѣ т̀лѣдїтєа
фортелор де карє се в̀кьрѣ шї астръзї, пердѣ
то̀тѣшї т̀латє фортє: о окїре д̀н к̀рдїле чєлє
векї вєсєрїчєштї ажнцє снїре а не конвїнцє де
ачєст адеврѣ; д̀н матерїа лїтѣвєї пердѣрѣт шї
маї т̀лат.

Деторїа скрїїторїлор єстє а рєстїтѣї шї зєа
фортєлє шї к̀вїнтєлє пердѣтє; а єсїла чєлє вар-
варє ф̀рѣ пєчї-о к̀рдѣрє; а ınтродѣчє romane к̀
д̀нцєлєнчїѣне та ф̀рѣ преѣтарє, шї а лє ımврѣка
то̀тє д̀н вєштїнтє паѣїѣналї.

Дакѣ се dedace ромѣнл д̀н тїпнѣрї трїчтє
к̀ вєштїнтє варварє, пентрѣчє сѣ нѣ се п̀отѣ
deda астръзї єрѣшї к̀ чєлє romane? Аѣ д̀орѣ
д̀пайнтє де славѣ, п̀дєждє, драгостє, сѣ нѣ
ф̀їѣ авѣт ромѣнл к̀вїнтє пентрѣ ачестє ıdeї
д̀палтє? Чє се зїчї апѣї де ачєї скрїїторї алє
к̀рор оперє, де алтїнтрєа атѣт де стрѣлѣчїтє,
цєт маї алєс де к̀вїнтє т̀скьлєштї карє,
ф̀їрєштє, чєа маї таре паргє а ромѣїлор нѣ лє

прїчєпє. Нѣ то̀дї ромѣнїї с̀нт деторї а ınвєдѣ
лїтѣа т̀скьлєскѣ. Іо знл нѣ штїѣ т̀скьлєштє;
шї к̀нд аш ınвєдѣ, п̀зтаї пентрѣ ачєєа аш ınвєдѣ
ка к̀ атѣт маї сєкър сѣ пот арєтє к̀тѣ десонарє
пєсѣфєрїтѣ продѣк к̀вїнтєлє т̀скьлєштї д̀н лїтѣа
ромѣнл; аш ınвєдѣ, снїре а п̀тєа стрїга маї к̀
конїтїїнцѣ шї маї к̀ ресѣнєт к̀трѣ то̀дї, ка
сѣ-шї д̀пѣорѣкѣ ф̀аѣа к̀ орѣрє де к̀трѣ тот к̀-
вїтѣлї т̀скьлєск.

Д̀пнр̀ачєєа, прєкьт д̀н то̀тє л̀к̀рѣрїлє оме-
нєнтї, асєтїнєа ва д̀лѣкѣ шї маї т̀лат єстє де
лїнєѣ ınтрѣ десволтарєа лїтѣвєї а тєрдє д̀пайнтє,
к̀тє зїсєрѣт, ф̀рѣ преѣтарє, та к̀ т̀латѣ д̀н-
цєлєнчїѣне. Б̀нїї сє апѣкѣ, а скрїє зн артїкєл де зєчє
р̀ндѣрї; ınайнтє де а сє апѣка шї-а проѣсє а вондї
д̀н ачєл артїкєлєш то̀тє к̀вїнтєлє к̀тє єс ın вєр,
ал, шїѣнє, рт. Нѣ штїѣ к̀ндї вор афлє п̀лѣчєрє
а пєтрєчє зн асєтїнєа артїкєл, афарѣ п̀отє де чєї
чє сє окьнѣ к̀ черчєтарєа єрорїлор де лїтѣѣ.
П̀отє отѣлє скрїє прєвїнє ромѣнєштє ф̀рѣ нїчї-зн
варварїсѣт, шї то̀тѣшї сѣ нѣ снїїтѣнтє де тот
нїчї кїар не ınкїнѣторїї варварїєлор.

Нѣ маї меморѣт Штїїнцѣ карє totdeasna
єстє conditio sine qua non снїре а скрїє шї ворѣ;
чї адаѣѣт а маї ф̀ї де лїнєѣ овєсєрѣрєа к̀ чєа
маї таре с̀кѣтнѣтатє а снїтасєї шї ф̀расєлор лїт-
вєї ромѣнє: ачестє сє пот ınвєдѣ дєлє п̀нор, д̀н
к̀рдїлє скрїїторїлор чєлор в̀нїї, векї шї п̀ї; шї
їн снєдїє, д̀н к̀т пентрѣ снїтасѣ, нѣ сє п̀отє
дїєпѣтєа зн лок де ф̀рѣнтє скрїїторїлор д̀н Прїнчї-
патє прєстє тот ворвїнд, ф̀зїнд д̀нєѣ де варба-
рїсѣтїї лор. Алтѣ рєгѣлѣ ар ф̀ї, а штїї зєа к̀вїн-
тєлє векї чєлє пердѣтє, шї к̀вїнтєлє п̀оѣе де карє
авєт лїнєѣ, к̀ о т̀сѣрѣ ınдєлєпѣтѣ, шї к̀ о атарє
т̀сѣстрїѣ алє прєсѣрѣ прїнтрє чєлє де то̀тє зїлєлє:
к̀т нїчї сѣ парѣ, ф̀їнд векї, де тот р̀ндчєдє; пєчї,
ф̀їнд п̀оѣе де тот ınсолєнцїї, чї сѣ стрѣлѣчєскѣ
д̀н лїтѣѣ ка стєлєлє не ф̀їртамєнтѣл черѣрїлор:
п̀зтаї ашє вор вєнї п̀лѣкьтє т̀тѣрор. Барѣ сѣ лє
єсарєдї ф̀рѣ т̀сѣрѣ, шї ф̀рѣ алєѣрє шї г̀єст
адєврѣт; адєврєсарїї д̀н чє ın чє тот маї т̀лат лє
вор ѣрї, кїар шї д̀н амїчї к̀ д̀нчєтѣлє лє вор
п̀рѣсї, шї д̀н зрѣт к̀ то̀дї вор стрїга „Insolens
verbum.“

А скрїє вїнє є т̀сѣстрїѣ, шї т̀сѣстрїа дєвє
стѣдїатѣ. Нѣтаї т̀сѣстрѣа де лїтѣѣ штїї продѣчє
ачєл концерт мїнѣнат армонїос д̀нтрє палїдєдѣ
чєа вєпєрандѣ а к̀вїнтєлор векї чєлор рєпвїатє;
їнтрє повтатєа вїгорѣсѣ шї к̀рїосїтатєа дєлєпгнтє
а чєлор п̀оѣе; шї їнтрє дєдарєа к̀ чєлє де то̀тє

зілеле; in кѣт кѣвнтеле вѣтрѣне — „dand стръ-
лвчире кѣвнтѣрїї атѣт prin авторитатеа
вѣтрѣнедеї, кѣт ши грація повтѣдїї кїар
пентрѣкѣ свѣт пѣрѣсите (Quintil) — съ im-
прїмѣ тѣтлор ачел сїмдемїнт де деводїне чеї im-
прїмеа челор антїчї сїлвеле сакре in каре ши до-
сѣши ороѣра дептепта релелїне; дїн челе де тоте
зілеле респентѣндѣсе челе ввне, ши кїар пентрѣ
тепачїтатеа лор, in кѣвнтаре кѣ локѣл дїтѣїї
опорѣндѣсе; челе реле дїмпурепѣ кѣ тоте лелї-
неа варварїстїлор арѣвкѣндѣсе не алтарїѣл кѣр-
дїреї лїмвелї де кѣтрѣ тодї ardepe съ-се адѣкѣ
опоѣреї еї; ерѣ кѣвнтеле челе поѣе, prin атаре
metod дрепт ши седѣкѣторїѣ, аша съ-се вїрескѣ
не пештїѣте кїар ши дї гѣра ши пѣна адверсарїѣ-
лѣї ка некострїне де нїмене съ-се дептепте дї
зрѣмѣ стрїгѣнд: „Juvenum ritu florent modo nata
vigentque; Debemur morti nos nostraque.

Аша фаче тѣестрѣл: талантѣл лѣї интїмеренте
челе векї; челе поѣе ле фаче пѣкѣтѣл челе реле
зїтате; амѣцеште prin тѣестрїа са не дїсѣши
адверсарїѣл каре сїнгѣр ле адмїрѣ зїтѣндшїї кѣ
ле контепнеа; пентрѣкѣ тѣестрѣл тоте ле ado-
перѣ ла локѣл ши ла тїмпѣл сеї, стїлѣлї дѣ ва-
рїетате делїдїосѣ, фрѣтсеца лїмвелї о фаче дївїнѣ
prin артеа са, ерѣ штїїнда о фаче оїент де пе-
тречере пентрѣ тодї. Дїн контрѣ, дїн пѣна
скрїїторѣлї ordinarїѣ тоте вїн зрїте, ши челе мо-
дерне, пентрѣкѣ нїчї знеле нїчї алтеле нѣ ле ашѣзѣ
амѣсзрат лелїлор *artis scribendi*.

Атїнсѣрѣм знеле дїн рѣгѣлїле че ар ої де а
се зрѣта инкѣт пентрѣ модѣл ши зелѣлї де а форма
кѣвнтѣ поѣе, ши а ренвїаре челе векї. Де алт-
мїнтреа, дїн партепе, преавѣкѣрос кѣпнїтет, кѣ
свнтет маї индемїнателї а пѣне ачесте ши алте
асемени порте, декѣт фортѣндїї а ле зрѣта: пре-
кѣт адесе, е маї шїлор не де о мїїе де орї, а фаче
лелїї декѣт а лѣкра дїн конформїтате кѣ дїкселе.

Ма дакѣ нѣ не есте ертат тѣтѣлор а ажнїце
ла ачел пѣнт де перфепїїне, тодї дїсѣ свнтет
їндеторатїї а не апропїа, пентрѣкѣ лїмѣа есте на-
дїїнеа, еа есте їсторїа трекѣтѣлї, паладїѣл вїїто-
рїѣлї еї, тѣртѣрїа орідїнїлор ши кѣмпѣдїелор еї,
а штїїнделї ши артеї, а кѣдетѣреї сїмдемїнтелор
ши лѣкрѣрїлор, а глорїелор ши неферїчїрїлор на-
дїїнеї: екѣ пентрѣ че есте їндеторат тот ромѣ-

нѣл а о дївѣца кѣт се поѣте маї вїне: „neque tam
id mihi Oratoris boni quam Civis Romani proprium
esse videtur.“

Alpaila,
unu Sarsaila din Ardeleu.

МОТОКЪЛЪ (Котоїѣлѣ, catus) СЪЛВАТЕКЪ ШИ КОКОШЪЛЪ.

(Дїн Фавзлеле парокѣлї дїн Бечкерекѣлѣ мїкѣ ши
катекетѣ дїн Арадѣ, Dimitrie Dikindealѣ, дїткотма.)

Мотокѣл сълватек принѣндшїї вїн Коконш, дї
спѣне кѣ ва съл отоарѣ, пентрѣ кѣ ел кѣнтѣ ши
стрїгѣ тоатѣ поантеа, ши нѣ ласѣ пре оменї съсе
odїхнѣскѣ дїн паче; ерѣ Коконшѣл аї зїс: кѣнтареа
теа поантеа есте пѣкѣтѣ оменїлор ши ле е драгѣ,
кѣ дѣпѣ кѣнтареа теа кѣпоск дїн че врѣте есте
пнптеа, ши кѣї дї есте де вре о трѣвѣ, ел се
скѣлѣ, ерѣ кѣї нѣ, ел дѣрпте кѣ паче; дїсѣ мо-
токѣл ерѣшїї аї зїс: вої Коконшїлор сѣнтелї фѣрѣ
де нїчї о лѣѣе, кѣ авелїї маї тѣлѣте тѣерїї де кѣт
Тѣрчїї, ши нїчї кѣт нѣ кѣвтадїї ла пѣмѣрїї ши ла
кѣскрїї; ачѣста есте словодѣ дїн лѣѣеа пѣстрѣ, аї
рѣсѣне Коконшѣл, ши дїнтрѣ ачаста се фак тѣлѣте
ѣве стѣпѣнѣлѣї пѣстрѣ; хо, хо, скїло! нѣ пот еї
тотѣ зїоа амѣ прїгонї кѣ тїне аїчеа, кѣчї свѣт
флѣшѣнд, дїї зїсе Мотокѣл, ши мїнтенї дї сѣгрѣтѣ
ши дїл тѣкѣкѣ. Отѣл чел рѣѣ тогдѣзна кѣтѣ mod
се факѣ рѣѣ: ерѣ кѣнд нѣ поѣте се аѣле, ел атѣпѣа
ши кѣ сїла фаче че гѣндѣпте, фѣрѣ нїчї о прїчїпѣ.

О ГЪЧІТОАРЕ.

КОПІИЦА.

— Гѣчї, ал вїелїїї тѣле сѣре!
Кѣтнїѣл се преведе ѣре,
Дїн челѣ черѣ кѣ стелїшѣре?
Саї ачеле тѣндре стеле
Се преведѣ дїн флорїчеле,
Гѣчї, о драгѣл вїелїїї тѣле?

ПОЕТЪЛЪ.

— Гѣчї, копїлѣ инкѣнтѣтѣре!
Paза се преведе ѣре
И' алѣ тале вѣзїшѣре?
Саї мїкѣца та гѣрїкѣ
Се преведе и' рѣсзрїкѣ?
Гѣчї, о дѣлѣ фрѣтѣшїкѣ?